

ACTIVITATEA CENTRULUI DE LINGVISTICĂ, ISTORIE LITERARĂ ȘI FOLCLOR ÎN ANUL 1972

În cursul anului 1972 colectivele de cercetători ale Centrului au continuat lucrările la teme din domeniul lexicologiei, lexicografiei, dialectologiei, istoriei literare și folclorului românesc. O atenție deosebită a fost acordată realizării temelor înscrise în planul de stat: *Dicționarul limbii române* (colaborare), *Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni, Moldova și Bucovina* și *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*.

Pentru *Dicționarul limbii române*, care se elaborează prin colaborarea sectoarelor de lexicografie de la Institutele de lingvistică din București și Cluj și a unui colectiv de la Centrul de lingvistică din Iași (Corneliu Morariu, Doina Cobeț, Victoria Zăstroiu, Eugenia Dima, Rodica Radu, Rodica Cocirță, Ion Oprea și Maria Vișoianu), s-au redactat circa 500 de pagini de manuscris cuprinzând articole de la litera E; la o parte din articolele de la aceeași literă s-a început operația de finisare a textului după revizia făcută la Institutul de lingvistică din București. Au fost continuate lucrările de pregătire pentru tipar a manuscrisului literei Ș, redactat în anii anteriori; astfel, s-a făcut operația de corelare a articolelor și s-a trecut la definitivarea textului în urma observațiilor comisiei pentru revizia etimologiilor.

Pentru revizia etimologiei neologismelor de la literalele P și Ș N. A. Ursu a citit manuscrisele P. 14 și P. 16, întreg manuscrisul literei Ș și a participat la ședințele comisiei de etimologii.

Pentru *Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni, Moldova și Bucovina*, s-au făcut un număr de 10 anchete cu chestionarul NALR și 20 de anchete pentru înregistrarea de texte dialectale pe bandă de magnetofon. S-a trecut la prelucrarea materialului provenit din anchetele cu chestionarul și s-au redactat 20 de hărți lingvistice din domeniul terminologiei corpului omenesc, care vor face parte din primul volum al *Atlasului* (Stelian Dumistrăcel, Ion Nuță și Ion Florea). Pentru volumul de *Texte dialectale* au fost transcrise 200 de pagini de texte din 10 localități, iar pentru glosarul dialectal s-au extras din totalitatea textelor înregistrate și dintr-un număr de caiete de anchetă circa 1 500 de fișe, care au fost prelucrate parțial în vederea redactării glosarului (Doina Hreapcă, Ion Birleanu și Cecilia Zoler).

Sectorul de istorie literară și folclor s-a preocupat, în continuarea activității din anii trecuți, de realizarea articolelor pentru *Dicționarul literaturii române*. Colectivul care lucrează la pregătirea dicționarului (I. Lăzărescu, Al. Teodorescu, Dan Mănuacă, R. Zăstroiu, L. Volovici, Gabriela Drăgoi, Stănuța Crețu, Fl. Faifer, Maria Teodorovici, Algeria Simota, Rodica Șuiu și C. Teodorovici) a redactat în cursul anului 1972 cca. 700 de pagini cuprinzând articole dedicate unor scriitori, publiciști, critici literari, folcloriști, reviste literare, diverse publicații periodice (*Gri-gore Ureche, Dosoftei, C. Negruzzi, G. Coșbuc, I. Slavici, T. Maiorescu, Al. Mace-*

donski, „Convorbiri literare“, „Munca“, „Lumea Nouă“, „Gazeta de Transilvania“, „Foaia pentru minte, inimă și literatură“, „Familia“, „Literatorul“ ș.a.). În cadrul activității colectivului de istorie literară a fost revizuit o parte din materialul redactat în anul 1971 (200 de pagini) și s-a continuat operația de completare a fișierului documentar, parcurgându-se în acest scop cărțile și periodicele de specialitate apărute în anul care a trecut (aproximativ 50 000 de pagini).

În planul de cercetare al Centrului sint incluse și alte teme, a căror studiere reprezintă contribuții la cunoașterea istoriei limbii române, a literaturii și tradițiilor populare din Moldova și Bucovina ș.a. Astfel, pentru monografia *Neologismele limbii române în perioada 1760—1860* (N. A. Ursu și Despina Ursu) au fost redactate peste 300 de pagini din repertoriul de cuvinte și forme al lucrării, s-a completat bibliografia și a fost îmbogățit fișierul cu circa 1 200 de fișe. La tema *Toponimia de pe Valea superioară a Moldovei* (Dragoș Moldovanu) s-a continuat redactarea studiului și a articolelor de dicționar (cca. 200 p.). A fost completat materialul documentar cu aproximativ 2 500 de fișe din arhive și s-au făcut anchete în 3 localități din zona menționată.

Colectivul de cercetări folclorice (Lucia Berdan, I. H. Ciubotaru, Lucia Cires și Silvia Ciubotaru) a continuat adunarea materialului necesar pentru alcătuirea *Arhivei de folclor a Moldovei și Bucovinei*. S-au făcut în acest scop anchete directe în 27 de localități rurale, completându-se, totodată, și răspunsurile primite la *Chestionarul* trimis în anul 1971 într-o rețea de aproximativ 2 000 de localități; același colectiv a început și operația de fișare a răspunsurilor la *Chestionar* (peste 30 000 de fișe), precum și pregătirea pentru redactarea unor studii monografice asupra baladei (Lucia Berdan), colindei (Lucia Cires) și a unei monografii dedicate folclorului din Valea Șomuzului (I. H. Ciubotaru). O echipă formată din cercetătorii colectivelor de folclor și istorie literară (Al. Teodorescu, R. Zăstroiu, I. H. Ciubotaru, L. Volovici, Algeria Simota și tehnicianul C. Ișoveanu) s-a deplasat la Rădăuți, cu prilejul festivalului de folclor organizat de forurile locale. În această deplasare, și în alta făcută de aceeași echipă în satele participanților la festival, s-au filmat dansuri și diverse obiceiuri populare (aproximativ 700 m de film), s-au făcut 300 de diapozitive și de fotografii alb-negru precum și înregistrările respective pe bandă de magnetofon.

Au fost inițiate schimburi de experiență și specializări la institutele de specialitate din țară. La sectorul de lexicografie al Institutului de lingvistică din București au făcut specializări de câte 15 zile — 1 lună lexicografii Rodica Radu, Maria Vișoianu, Rodica Cocîrță și Ion Oprea. La sectorul Arhive fonogramice de la Centrul de cercetări fonetice și dialectale din București al Academiei au făcut specializări de câte o lună dialectologul Ion Bîrleanu, în problema transcrierii textelor dialectale, și documentaristul Eugenia Achîței, în vederea executării lucrărilor tehnice pregătitoare pentru redactarea *Noului Atlas lingvistic român, pe regiuni. Moldova și Bucovina*. Schimburi de experiență la același Centru au făcut Stelian Dumitrăcel, cercetător principal, și Doina Hreapcă, cercetător științific, în problema pregătirii pentru tipar a textelor dialectale și a redactării glosarelor. Cercetătoarea Lucia Berdan a făcut un schimb de experiență și documentare la Institutul de etnografie și folclor din București în vederea organizării arhivelor de folclor și etnografie.

În cadrul relațiilor cu institute științifice similare din străinătate, au făcut stagii de specializare și documentare cercetătorii L. Volovici și I. H. Ciubotaru (câte 45 de zile în R. P. Polonă), Stănuța Crețu (14 zile în R. P. Ungară), I. Florea (30 de zile în R. D. Germană), iar Al. Teodorescu efectuează un stagiul de specializare în Franța (noiembrie 1972—februarie 1973). La al XI-lea Congres internațional de științe onomastice, care a avut loc la Sofia (R. P. Bulgaria) între 28 iunie—4 iulie 1972, a participat cercetătorul Dragoș Moldovanu, care a prezentat comunicările *De l'interprétation des systèmes toponymiques* și *Quelques principes du dictionnaire toponymique*.

La Consfătuirea de lexicologie și lexicografie organizată de Institutul de lingvistică din București (30 octombrie—2 noiembrie 1972) a participat întregul colectiv de lexicografie de la Centru; au fost prezentate următoarele comunicări: *Aspecte ale listei de cuvinte de la litera E* (Doina Cobet); *Observații privind indicațiile de circulație a cuvintelor în Dicționarul limbii române* (Victoria Zăstroiu); *Criteriile pentru stabilirea valorii gramaticale la redactarea neologismelor în DLR* (Eugenia Dima). Dragoș Moldovanu a participat la o consfătuire a secției de onomastică din cadrul Comisiei pentru cultivarea limbii (noiembrie 1972) și a ținut comunicarea *Tipologia dicționarelor toponimice*.

La simpozionul „Eminescu” ținut sub egida Universității „Al. I. Cuza” din Iași și a Comitetului județean Iași pentru cultură și educație socialistă, cu prilejul „Zilelor Eminescu”, Al. Teodorescu a susținut comunicarea *Ibrăileanu despre Eminescu*. Lucia Cireș a luat parte la sesiunea științifică organizată de Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă din jud. Suceava (1—3 septembrie 1972) și a prezentat comunicarea *Actualitatea operei lui Știmion Florea Marian*. În cadrul Centrului, cu prilejul Centenarului nașterii scriitorului Dimitrie Anghel, s-a organizat un simpozion (3 decembrie 1972), la care s-au prezentat comunicările: *D. Anghel, poetul și publicistul* (I. Lăzărescu) și *D. Anghel, prozator* (Stănuța Crețu).

Ca urmare a realizării sarcinilor de plan au fost publicate în prezentul volum al „Anuarului” următoarele studii: *Adaptarea fonetică a neologismului în graiurile populare românești* (Stelian Dumistrăcel); *Nume de agent și de ocupație în terminologia fierăriei* (I. Florea); *Principii ale lexicografiei toponimice* (Dragoș Moldovanu); din *Dicționarul literaturii române* au fost publicate articolele *Dimitrie Ralet, Iorgu (Gheorghe) Caragiali, Iosif Blaga* (Fl. Faifer), *Aron Densusianu, D. Teleor* (L. Volovici). În afara sarcinilor de plan, s-au mai publicat: *Completări și rectificări la Bibliografia analitică a limbii române literare (1780—1866)* în „Limba română”, nr. 5/1972, p. 477—494, și *O poemă necunoscută a lui Miron Costin?* în „România literară”, nr. 39/1972 (N. A. Ursu); *Literatura în societate și I. Eliade-Rădulescu, ctitorul*, în „Cronica”, nr. 9 și, respectiv, 17/1972 (L. Volovici); *Memorialistul Ion Ghica, Ion Omescu, eseist și dramaturg, Gheorghe Șton, memorialistul, Pantazi Ghica*, în „Cronica”, numerele 18, 22, 23, 30/1972 (Fl. Faifer). În volumul *A. D. Xenopol. Studii privitoare la viața și opera sa*, Editura Academiei, 1972, au fost publicate contribuțiile *Rolul limbii române în cultura națională și necesitatea cultivării limbii în concepția lui A. D. Xenopol* (Stelian Dumistrăcel) și *Preocupările literare ale lui A. D. Xenopol* (Remus Zăstroiu). Lucia Cireș a alcătuit și prefațat culegerea de folclor poetic *Între două lunci cu flori*, tipărită de Comitetul județean U.T.C. în colaborare cu Centrul de îndrumare a creației populare — Iași.

Cercetătorii Centrului au participat activ la viața științifică și culturală a orașului Iași, colaborând la publicațiile periodice locale cu articole, cronici literare, recenzii și note (N. A. Ursu, Al. Teodorescu, L. Volovici, I. H. Ciubotaru, Fl. Faifer), la emisiunile culturale și științifice ale postului de radio Iași și la emisiunile de folclor ale radiodifuziunii din București.